

ДРАГУТИН М. БАЈИЋ
1932–1995.

Петог октобра 1995. године, изненада и прерано, напустио нас је Драгутин М. Бајић, неуморни хроничар збивања у ваљевском крају, познати публициста и наш дугогодишњи сарадник. Његовом прераном смрћу доста је изгубила и наша завичајна историја и култура.

Драгутин Бајић је рођен 14. фебруара 1932. године у Клинцима код Ваљева, у средње имућној сеоској породици. Основну школу учио је у суседној Петници, а пет разреда гимназије у Ваљеву. Завршио је средњу и студирао на вишој економској школи.

Неко време школовао се и живео у Пули и Ријечи, а војни рок служио у морнарици. Од 1956. ради у органима управе општине Ваљево на бројним и разноврсним пословима. За свој рад добио је више похвала, награда, одликовања и других признања. Пензионисан је 30. октобра 1992.

У младости активно се бавио спортом, пре свега атлетиком. Остварио је вредне резултате, као што су: II место на првенству Хрватске у трчању на 800 метара (1952); I место на првенству морнарице у истој дисциплини (1953) и I место у бацању кугле на Шумадијским атлетским играма (1958). Потом је биран у разне органе спортских, туристичких и других друштвених организација. Учествовао је и на савезним омладинским радним акцијама: Брчко-Бановићи, Аутопут „Братство-јединство”, изградња пруге Добој-Бања Лука, изградња Хидроцентрале „Винодол” и пута Делнице-Горње Јелење.

Још од школских дана Драгутин М. Бајић се активно бави писањем. Мало је познато да је своје песме, кратке приче и друге литерарне прилоге објављивао по листовима и часописима: „Ла воће де Популо”, „Чувари Јадрана”, „Вјесник”, „Наша свеска”, „Дечје новине”, „Расковник” итд. Од НИП „Дечје новине” из Горњег Милановца добио је и две прве награде за објављене песме.

Његова основна преокупација било је истраживање и публиковање грађе о ближој и даљој прошлости родног краја. По угледу на свог славног земљака и даљег сродника Љубомира Павловића, чији су му потомци поклонили део његових књига и рукописа, неуморно је бележио све што му се чинило вредним и занимљивим. При томе често није правио разлику између „малих” и „великих” тема. Прикупљао је разноврсну архивску грађу, бележио сећања својих савременика, ишчитавао старе књиге и новине итд.

Посебну пажњу показивао је према књигама које је помно набављао и љубоморно чувао.

Истовремено са прикупљањем историјских података и докумената он је и доста писао. Своје публицистичке радове објављивао је у овом часопису, локалном листу „Напред”, борачком листу „4. јул”, новосадском „Дневнику”, Зборнику Педагошког музеја у Београду, часопису сталне конференције градова „Комуна”, на таласима Радио-Ваљева. У „Гласнику” објавио је радове „Конституисање Окружног народноослободилачког одбора у Ваљеву, септембра 1944.” (9/74); „Љубомир-Љуба Павловић (1865-1936), антропогеограф” (12/78); „Неустрашива младост – повест о народном хероју Миши Дудићу” (13-14/79); „Основна школа у Петници, њени учитељи и ученици” (19/84) и „Дневник Љубомира Павловића (23/88.) У локалном листу „Напред”, поред више појединачних прилога објавио је запажене фелтоне: „Времеплов Ваљева” (1984); „Прва електрификација Ваљева” (1988), „Ваљевска трговина и трговци” (1993) и „Електрификација села” (1995).

Написао је и објавио књиге: МИША ДУДИЋ (Горњи Милановац, 1980); МИЛИЦА ПАВЛОВИЋ ДАРА (Горњи Милановац, 1983); ВРЕМЕПЛОВ ВАЉЕВА (Ваљево, 1986) и ВАЉЕВСКЕ КАФАНЕ (Ваљево, 1995). У Зборнику „Ваљевски крај у НОР-у 1941/42” објавио је прилог „Жене Ваљева у НОБ-у”. У Великом народном календару „Ваљевац” за просту 1994. годину штампао је рад „Први званични називи улица у Ваљеву”. Његово највредније дело је свакако „Времеплов Ваљева” (1944-1984), јер је то једина књига која нам даје општу хронолошку слику догађања у Ваљеву, у послератном периоду. Њен значај је и у томе, јер је то једна од ређих књига таквог садржаја у Србији, а и због чињенице да је годинама рад на локалној историографији у послератном периоду био запостављан.

У заоставштини пок. Драгутина остало је више десетина разноврсних рукописа (збирки песама и кратких прича, романа, ТВ сценарија, биографија, хроника и других рукописа историјског карактера). Док је један број њих био у фази израде, други су скоро завршени, а неки и предати потенцијалним издавачима. Такви су, на пример: хроника Петнице и Клинаца, биографија Андре Савчића, те посебне књиге о електрификацији нашег краја, водоснабдевања Ваљева и улицама старог Ваљева. Према нашим сазнањим, у завршној фази су остали и рукописи: „Славонска ратна драма” (казивања преживелих учесника рата 1991/92.), „На задатку ратног курира” (животопис Сретена Читаковића) и још неки. Вредни помена су му и радови о развоју власти у ваљевском крају, о учесницима ослободилачких ратова од 1912. до 1918. године и женама ваљевског краја у НОБ-у.

За своје 64 године много је радио и урадио. За све то требало му је доста времена, труда и самоодрицања. Наравно, то могу да ураде изузетни ентузијаста – какав је управо он био. Иако је био историчар-аматер, права је штета што није имао веће образовање, више смисла за дубља проницања у својим истраживањима, па и луциднија закључивања, јер тек тада би сав његов рад дошао до потпунијег изражаја. Но и овако, за све што је учинио заслужује уважавање и поштовање, а пред нама је обавеза да се учини нешто да његова рукописна заоставштина буде сачувана, архивски обрађена и доступна заинтересованима.

Милорад Радојчић